YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
1 päivänä huhtikuuta 2004 *

Asiassa C-99/02,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään V. Di Bucci, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Italian tasavalta, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan vice avvocato generale dello Stato O. Fiumara, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut työllisyyden edistämiseen tähtäävistä Italian tukitoimenpiteistä 11 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn komission päätöksen 2000/128/EY

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

(EYVL 2000, L 42, s. 1), joka annettiin tiedoksi 4.6.1999, 3 ja 4 artiklan sekä EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole säädetyssä määräajassa ryhtynyt kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin periäkseen tuensaajilta takaisin tällä päätöksellä yhteismarkkinoille soveltumattomiksi katsotut tuet tai ei ainakaan ole ilmoittanut komissiolle, mitä toimenpiteitä se on toteuttanut,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomari P. Jann, joka hoitaa viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit C. W. A. Timmermans, A. Rosas, A. La Pergola ja S. von Bahr (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Múgica Arzamendi,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan komission, asiamiehenään E. Montaguti, ja Italian tasavallan, edustajanaan vice avvocato generale dello Stato O. Fiumara, avustajanaan A. Morrone, 18.9.2003 pidetyssä istunnossa esittämät lausumat,

ottaen huomioon julkisasiamiestä kuultuaan tekemänsä päätöksen, jonka mukaan asia ratkaistaan ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 88 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 15.3.2002 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut työllisyyden edistämiseen tähtäävistä Italian tukitoimenpiteistä 11 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn komission päätöksen 2000/128/EY (EYVL 2000, L 42, s. 1), joka annettiin tiedoksi 4.6.1999, 3 ja 4 artiklan sekä EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole säädetyssä määräajassa ryhtynyt kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin periäkseen tuensaajilta takaisin tällä päätöksellä yhteismarkkinoille soveltumattomiksi katsotut tuet tai ei ole ainakaan ilmoittanut, mitä toimenpiteitä se on toteuttanut.

Päätös 2000/128/EY ja oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

2 Komissio teki 11.5.1999 päätöksen 2000/128, jonka 1–4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1 artikla

1. Italian marraskuusta 1995 alkaen sääntöjenvastaisesti myöntämä tuki työntekijöiden palvelukseen ottamiseksi koulutus- ja työsopimuksilla, joista

säädetään laeilla 863/84, 407/90, 169/91 ja 451/94, soveltuu yhteismarkkinoille ja on ETA-sopimuksen määräysten mukaista sillä edellytyksellä, että se koskee:

— uusien työpaikkojen luomista tuensaajayritykseen sellaisille työntekijöille, jotka eivät tätä ennen olleet saaneet työtä tai jotka olivat menettäneet edellisen työpaikkansa, työllisyystukien suuntaviivoissa tarkoitetussa merkityksessä,

— sellaisten työntekijöiden työllistämistä, joilla on erityisiä vaikeuksia päästä työmarkkinoille tai palata sinne. Tässä päätöksessä tarkoitetaan 'työntekijöillä, joilla on erityisiä vaikeuksia päästä työmarkkinoille tai palata sinne' alle 25-vuotiaita nuoria, enintään 29-vuotiaita korkea-asteen tutkinnon suorittaneita henkilöitä ja pitkäaikaistyöttömiä eli henkilöitä, jotka ovat olleet työttöminä vähintään vuoden.

2. Koulutus- ja työsopimuksia varten myönnetty tuki, jonka yhteydessä ei ole noudatettu 1 kohdassa mainittuja edellytyksiä, ei sovellu yhteismarkkinoille.

2 artikla

1. Tuki, jonka Italia on myöntänyt lain 196/97 15 artiklan nojalla koulutus- ja työsopimusten muuttamiseen toistaiseksi voimassa oleviksi sopimuksiksi, soveltuu yhteismarkkinoille ja on ETA-sopimuksen määräysten mukaista, jos se täyttää työpaikkojen nettoluomista koskevan edellytyksen sellaisena kuin se on määritelty työllisyystukea koskevissa yhteisön suuntaviivoissa.

Yritysten henkilöstömäärä lasketaan niiden työpaikkojen nettomäärän mukaan, jotka on muutettu olemaan voimassa toistaiseksi ja jotka on perustettu määräaikaisella työsopimuksella tai eivät muutoin ole luonteeltaan pysyviä.

2. Tuki, joka on myönnetty koulutus- ja työsopimusten muuttamiseen toistaiseksi voimassa oleviksi työsopimuksiksi ja joka ei täytä 1 kohdassa mainittua edellytystä, ei sovellu yhteismarkkinoille.

3 artikla

Italia toteuttaa kaikki tarvittavat toimet, jotta tuensaajilta voidaan periä takaisin sääntöjenvastaisesti myönnetty tuki, joka ei täytä 1 ja 2 artiklassa säädettyjä edellytyksiä.

Tuki peritään takaisin Italian lainsäädännön mukaisten menettelyjen ja säädösten mukaisesti. Lisäksi siitä on maksettava korkoa tuen myöntämispäivästä sen takaisinmaksupäivään asti; korko lasketaan aluetukien nettoavustusekvivalenttien laskemisessa tuen myöntämisajankohtana käytetyn viitekoron mukaan.

4 artikla

Italia ilmoittaa komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta, mitä toimenpiteitä se on toteuttanut päätöstä noudattaakseen."

3 Italian tasavalta on yhteisöjen tuomioistuimeen 13.8.1999 toimittamallaan kanteella vaatinut yhteisöjen tuomioistuinta EY 230 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla kumoamaan päätöksen 2000/128 tai toissijaisesti kumoamaan tämän päätöksen siltä osin, kuin siinä määrätään yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperimisestä.

4 Komissio on 28.10.1999 pyytänyt Italian viranomaisia toimittamaan sille tiedot niistä toimenpiteistä, joihin päätöksen 2000/128 täytäntöönpanemiseksi oli ryhdytty. Tämän pyynnön jälkeen komission ja Italian tasavallan välillä käytiin kirjeenvaihtoa, jossa viimeksi mainittu selvitti kyseisen päätöksen täytäntöönpanon äärimmäistä monitahoisuutta, ja järjestettiin Roomassa (Italia) 27.3.2000 tapaaminen työ- ja sosiaaliministerin ja kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen välillä.

5 Komissio sai 19.4.2001 vielä Italian viranomaisilta viimeisen kirjeen, jossa sille ilmoitettiin, että toimivaltaisten viranomaisten yksiköt olivat 1.2.2001 pitäneet kokouksen määrittääkseen ne suuntaviivat, joihin perusteettomasti maksettujen tukien takaisinperintämenettelyn piti perustua, ja että niiden takaisinperintään liittyvästä "teknis-toiminnallisesta menettelystä" oli päätetty.

6 Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi asiassa C-310/99, Italia vastaan komissio, 7.3.2002 antamallaan tuomiolla (Kok. 2002, s. I-2289) kumoamiskanteen, jonka Italian tasavalta oli nostanut päätöksestä 2000/128.

7 Koska komissio katsoi, ettei Italian tasavalta ollut toteuttanut päätöksen 2000/128 noudattamisen edellyttämiä kaikkia toimenpiteitä, se päätti nostaa tämän kanteen.

Pääasia

Asianosaisten lausumat

8 Komissio väittää, että sittenkään kun päätöksen 2000/128 tiedoksiantoa seurannut kahden kuukauden pituinen määräaika oli 4.8.1999 päättynyt, Italian tasavalta ei ollut vielä ilmoittanut sille, mihin toimenpiteisiin se oli ryhtynyt noudattaakseen velvollisuuttaan periä takaisin lainvastaisesti maksetut tuet tuensaajayrityksiltä.

9 Italian viranomaiset olivat näet ensin rajoittautuneet yleisesti viittaamaan siihen, että takaisinperinnän toteuttamista edeltävä tarkistusmenettely oli äärimmäisen vaikea ja monitahoinen. Vasta tämän jälkeen joulukuussa 2000 ja huhtikuussa 2001 kyseiset viranomaiset olivat suunnitelleet laativansa "toiminnallisen suunnitelman" soveltaakseen päätöstä 2000/128 ja ilmoittaneet komissiolle toimivaltaisten kansallisten laitosten aikeita koskevat tiedot, jotka kuitenkin koskivat vain pelkkiä valmistelutoimia. Italian viranomaiset eivät missään vaiheessa olleet väittäneet ryhtyneensä konkreettisiin toimiin kyseisiä yrityksiä kohtaan.

10 Italian viranomaiset eivät myöskään olleet ehdottaneet sellaisia täytäntöönpanotapoja, joiden avulla päätös 2000/128 olisi voitu täytäntöönpanna esiintyneistä vaikeuksista huolimatta.

11 Italian tasavalta myöntää, ettei se vielä ole perinyt kyseisiä summia takaisin. Tämä on johtunut sekä siitä, että lainvastaisten tukien saajien yksilöinti on ollut vaikeaa, että siitä, että Italian viranomaiset ovat olleet epävarmoja itse

takaisinperinnän laajuudesta. Italian hallitus ei kuitenkaan ole ollut passiivinen sille päätöksellä 2000/128 asetetun velvollisuuden suhteen, ja komission väite, jonka mukaan se olisi jättänyt ilmoittamatta sille tilanteen kehittymisestä, ei pidä paikkaansa.

12 Italian tasavalta väittää tältä osin, että asiassa Italia vastaan komissio annettuun tuomioon johtaneen oikeudenkäynnin aikana Italian viranomaiset olivat ryhtyneet alustaviin toimenpiteisiin tukien takaisinperimiseksi, asian käsittelyn lopputuloksesta aiheutuvin varauksin. Koska itse takaisinperintävelvollisuuden laajuuden määrittämisessä oli esiintynyt useita vaikeuksia, kyseiset viranomaiset olivat useaan otteeseen olleet yhteydessä komission yksiköihin selventääkseen tilannetta.

13 Työ- ja sosiaaliministeriö oli erityisesti 11.12.2000 päivätyssä kirjeessään esittänyt komissiolle täsmennyksiä tukien takaisinperinnästä, ja komissiolle oli edellä mainitussa asiassa Italia vastaan komissio 4.4.2001 toimitetussa istunnossa ja 19.4.2001 päivätyllä kirjeellä ilmoitettu, että helmikuussa 2001 oli pidetty toimivaltaisten viranomaisten yksiköiden välinen kokous, jossa oli päätetty perusteettomina pidettyjen tukien takaisinperintää koskevista toimintalinjoista perintää koskevasta teknisestä ja toiminnallisesta menettelystä tehtyä päätöstä täydentäen.

14 Italian tasavalta väittää, että sillä on vakaa aikomus noudattaa velvoitteitaan yhteisöjen tuomioistuimen antamien ohjeiden mukaisesti. Jotta takaisinperintä kuitenkin sujuisi nopeammin ja jotta voitaisiin välttää se riski, että perusteettomasti maksettujen tukien saajat panisivat kotimaassaan, tai jopa yhteisöjen tuomioistuimissa, vireille oikeudenkäyntejä, joiden laajuus ei ole ennakoitavissa, olisi asianmukaista, että Italian ja yhteisöjen viranomaiset yhdessä, saattamatta asiaa tuomioistuimen käsiteltäväksi, päättäisivät ainakin pääpiirteittäin niistä perusteista, joiden nojalla takaisinperinnän ulkopuolelle jätetään sellaisille

yrityksille myönnetyt tuet, joilla kokonsa, sijaintinsa ja toimialansa puolesta ei ole palauttamisvelvollisuutta, ja joiden nojalla tästä vapautettaisiin sellaiset yritykset, joiden voidaan kohtuullisesti katsoa voivan vedota luottamuksensuojaan. Tiettyjen yritysryhmien, erityisesti pienyritysten, jättämisellä takaisinperinnän ulkopuolelle voitaisiin helpottaa takaisinperinnän tosiasiallista keskittämistä niihin yrityksiin, jotka eivät voi vedota ulkopuolelle jättämisen oikeuttavaan syyhyn.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

15 On huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuen lainvastaiseksi toteamisesta seuraa loogisesti lainvastaisen tuen poistaminen perimällä se takaisin ja että tämä ei saa riippua siitä, missä muodossa tuki on myönnetty (ks. erityisesti asia C-183/91, komissio v. Kreikka, tuomio 10.6.1993, Kok. 1993, s. I-3131, 16 kohta; asia C-404/97, komissio v. Portugali, tuomio 27.6.2000, Kok. 2000, s. I-4897, 38 kohta ja asia C-404/00, komissio v. Espanja, tuomio 26.6.2003, Kok. 2003, s. I-6695, 44 kohta).

16 Samalla tavoin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun komission sellaisesta päätöksestä, jolla vaaditaan poistamaan yhteismarkkinoille soveltumaton valtiontuki, ei ole nostettu suoraa kannetta tai kun tällainen kanne on hylätty, ainoa mahdollinen peruste, johon jäsenvaltio voi vedota puolustautuakseen komission EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti nostamaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa kannetta vastaan, on täydellinen mahdottomuus panna päätös asianmukaisesti täytäntöön (asia C-348/93, komissio v. Italia, tuomio 4.4.1995, Kok. 1995, s. I-673, 16 kohta; asia C-261/99, komissio v. Ranska, tuomio 22.3.2001, Kok. 2001, s. I-2537, 23 kohta; asia C-499/99, komissio v. Espanja, tuomio 2.7.2002, Kok. 2002, s. I-6031, 21 kohta ja em. asiassa komissio v. Espanja 26.6.2003 annetun tuomion 45 kohta).

17 Se, että jäsenvaltio voi tällaista kannetta vastaan vedota ainoastaan täytäntöönpanon täydelliseen mahdottomuuteen, ei estä sitä, etteikö jäsenvaltio, joka valtiontukea koskevaa komission päätöstä täytäntöönpannessaan kohtaa yllättäviä ja ennalta-arvaamattomia vaikeuksia tai jonka tietoon tulee sellaisia seurauksia, joita komissio ei ollut ottanut huomioon, voisi saattaa näitä ongelmia viimeksi mainitun harkittaviksi ehdottamalla asianmukaisia muutoksia kyseiseen päätökseen. Muun muassa EY 10 artiklasta ilmenevän, jäsenvaltioiden ja yhteisöjen toimielinten keskinäistä velvollisuutta lojaaliin yhteistyöhön koskevan säännön mukaan komission ja jäsenvaltion on tällaisessa tilanteessa vilpittömässä mielessä oltava yhteistyössä vaikeuksien voittamiseksi perustamissopimuksen määräyksiä ja erityisesti tukisäännöksiä noudattaen (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 17 kohta; em. asia komissio v. Ranska, tuomion 24 kohta; asia C-378/98, komissio v. Belgia, tuomio 3.7.2001, Kok. 2001, s. I-5107, 31 kohta; em. asiassa komissio v. Espanja 2.7.2002 annetun tuomion 24 kohta ja em. asiassa komissio v. Espanja 26.6.2003 annetun tuomion 46 kohta).

18 Täytäntöönpanon täydellistä mahdottomuutta koskeva edellytys ei kuitenkaan täyty, jos vastaajana oleva hallitus ainoastaan ilmoittaa komissiolle päätöksen täytäntöönpanoon liittyvät oikeudelliset, poliittiset tai käytännön vaikeudet ryhtymättä minkäänlaisiin toimenpiteisiin tuen perimiseksi takaisin kyseessä olevilta yrityksiltä ja ehdottamatta komissiolle sellaisia vaihtoehtoisia tapoja panna päätös täytäntöön, joilla vaikeudet voitettaisiin (ks. asia 94/87, komissio v. Saksa, tuomio 2.2.1989, Kok. 1989, s. 175, 10 kohta; asia C-280/95, komissio v. Italia, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. I-259, 14 kohta; em. asiassa komissio v. Espanja 2.7.2002 annetun tuomion 25 kohta ja em. asiassa komissio v. Espanja 26.6.2003 annetun tuomion 47 kohta).

19 Nyt esillä olevassa asiassa on aivan ensiksi muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Italia vastaan komissio antamansa tuomion 102 kohdassa luottamuksensuojan periaatteen osalta todennut, että komissio oli tiedottanut mahdollisille valtiontuen saajille Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaistulla ilmoituksella (EYVL 1983, C 318, s. 3) niille laittomasti myönnettyjen tukien äärimmäisen epävarmasta luonteesta eli siitä, että ne saattoivat joutua palauttamaan kyseiset tuet (ks. asia C-5/89, komissio v. Saksa, tuomio 20.9.1990, Kok. 1990, s. I-3437, Kok. Ep. X, s. 521, 15 kohta).

20 Sääntöjenvastaisen tuen saajan mahdollisuutta vedota sellaisiin poikkeuksellisiin olosuhteisiin, joiden perusteella se on voinut perustellusti luottaa tuen sääntöjenmukaisuuteen ja joiden perusteella se voi kieltäytyä tuen palauttamisesta, ei tosin voida sulkea pois. Jos sellaisessa tilanteessa asia saatetaan kansallisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, kansallisen tuomioistuimen on arvioitava kyseiset olosuhteet esitettyään tarvittaessa yhteisöjen tuomioistuimelle tulkintaa koskevia ennakkoratkaisukysymyksiä (em. asiassa komissio v. Saksa 20.9.1990 annetun tuomion 16 kohta ja em. asia Italia v. komissio, tuomion 103 kohta).

21 Jäsenvaltio, jonka viranomaiset ovat myöntäneet tuen EY 88 artiklassa vahvistettujen menettelymääräysten vastaisesti, ei sen sijaan voi vedota tuensaajien perusteltuun luottamukseen vapautuakseen velvollisuudestaan toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sellaisen komission päätöksen täytäntöönpanemiseksi, jolla komissio on määrännyt kyseisen jäsenvaltion perimään tuen takaisin. Tällaisen mahdollisuuden myöntämisellä poistettaisiin EY 87 ja EY 88 artiklan määräysten tehokas vaikutus, koska kansalliset viranomaiset voisivat tällä tavoin vaarantaa perustamissopimuksen nojalla tehtyjen komission päätösten tehokkuuden käyttäen perusteena omaa lainvastaista menettelyään tai laiminlyöntiään (em. asiassa komissio v. Saksa 20.9.1990 annetun tuomion 17 kohta ja em. asia Italia v. komissio, tuomion 104 kohta).

22 Edellä mainitussa asiassa Italia vastaan komissio annetun tuomion 105 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että Italian hallituksen siitä väitteestä, jonka mukaan palauttaminen olisi monitahoista ja sen tarkistaminen vaikeaa, ja että tukiohjelma oli levinnyt laajalti koko kansalliseen tuotantoverkkoon, oli riittävää yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan todeta, että jäsenvaltio ei voi sisäisiin vaikeuksiinsa, vaikka ne olisivat ylittämättömiäkin, vetoamalla perustella sitä, ettei se ole noudattanut sille yhteisön oikeudessa asetettuja velvollisuuksia (ks. mm. em. asiassa komissio v. Portugali annetun tuomion 52 kohta).

23 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Italia vastaan komissio antamansa tuomion 91 kohdassa todennut, sillä seikalla, että kyseinen jäsenvaltio

pitää tarpeellisena erikseen tarkistaa kaikkien niiden yritysten tilanteen, joita lainvastaisten tukien takaisinperintä koskisi, tai silläkään, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanne on nostettu epätavallisen lyhyessä ajassa kyseisten tukien takaisinperintää koskevan päätöksen tiedoksiantamisen jälkeen, ei voida perustella kyseisen päätöksen täytäntöönpanon laiminlyöntiä (ks. em. asiassa komissio v. Espanja 26.6.2003 annetun tuomion 56 kohta).

24 On syytä muistuttaa, että koska EY 88 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa, toisin kuin EY 226 artiklassa, ei määrätä oikeudenkäyntiä edeltävästä menettelystä ja koska komissio ei näin ollen anna perusteltua lausuntoa, jossa jäsenvaltiolle asetettaisiin määräaika sen päätöksen noudattamiseksi, ensiksi mainitun määräyksen soveltamisen kannalta merkityksellinen määräaika voi olla ainoastaan siinä päätöksessä asetettu määräaika, jonka täytäntöönpanon laiminlyönnistä on kyse, tai komission mahdollisesti myöhemmin asettama määräaika (asia C-378/98, komissio v. Belgia, tuomio 3.7.2001, Kok. 2001, s. I-5107, 26 kohta). Nyt esillä olevassa asiassa voidaan päätöksen 2000/128/EY 4 artiklasta todeta, että komissio on asettanut päätöksen tiedoksiantamisesta alkaneen kahden kuukauden pituisen määräajan.

25 On kiistatonta, että tuon määräajan päättyessä Italian hallitus ei ollut toteuttanut kyseisten tukien takaisinperimisen edellyttämiä toimenpiteitä. Edellä mainitussa asiassa Italia vastaan komissio annetun tuomion 105 kohdasta ilmenee lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen runsaan kahden ja puolen vuoden kuluttua kyseisen määräajan päättymisestä todenneen, ettei kyseinen hallitus ollut ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin periäkseen kyseiset tuet takaisin.

26 Italian hallituksen nyt esillä olevassa asiassa pidetyssä istunnossa esittämistä selityksistä ilmenee, että tuona ajankohtana, eli 18.9.2003, takaisinperintämenettely oli yhä edelleen valmisteluvaiheessa, toisin sanoen kyseisten tukien takaisinperintää koskevista suuntaviivoista oltiin päättämässä ja asianomaisia yrityksiä yksilöimässä. Tuona ajankohtana Italian hallitus ei siis ollut vielä

ryhtynyt minkäänlaisiin konkreettisiin toimenpiteisiin näissä yrityksissä periäkseen tuet takaisin.

27 Näin ollen on todettava, ettei Italian tasavalta ole nyt esillä olevassa asiassa näyttänyt toteen, että päätöksen 2000/128 täytäntöönpano on mahdotonta.

28 Koska Italian hallitus ei ole toteuttanut mitään niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen päätöksessä 2000/128 tarkoitettujen tukien takaisinperimiseksi tuensaajilta, se ei voi puolustuksekseen pätevästi vedota komission yhteistyöhaluttomuuteen.

29 Näin ollen on todettava, että Italian tasavalta ei ole noudattanut päätöksen 2000/128 3 ja 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole säädetyssä määräajassa ryhtynyt kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin periäkseen tuensaajilta takaisin tällä päätöksellä yhteismarkkinoille soveltumattomiksi katsotut tuet.

Oikeudenkäyntikulut

30 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Italian tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, Italian tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Italian tasavalta ei ole noudattanut työllisyyden edistämiseen tähtäävistä Italian tukitoimenpiteistä 11 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn komission päätöksen 2000/128/EY 3 ja 4 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole säädetyssä määräajassa ryhtynyt kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin periäkseen tuensaajilta takaisin tällä päätöksellä yhteismarkkinoille soveltumattomiksi katsotut tuet.**

2) **Italian tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Jann Timmermans Rosas

La Pergola von Bahr

Julistettiin Luxemburgissa 1 päivänä huhtikuuta 2004.

R. Grass V. Skouris

kirjaaja presidentti